

אמונת חיים

גליון שבועי לתורה וחסידות שע"י מוסדות קראלי בארה"ק

גליון תרלג ♦ שנה יג

פ' ויצא ♦ ט כסלו ה'תשפ"ו

דברי אלוקים חיים
מרחן רבינו הגה"ק זיע"א

דברות קודש
מרחן רבינו עט"ר שליט"א

ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה

והקשה רש"י הק' שלא היה צריך לכתוב אלא "וילך יעקב חרנה" ולמה הזכיר יציאתו, אלא מגיד יציאת צדיק מן המקום עושה רושם, שבזמן שהצדיק בעיר הוא הודה הוא זיוה הוא הדרה, יצא משם פנה זיוה פנה הודה וכו', פירוש דהא דכתיב ויצא יעקב לומר שביציאתו יצא גם כן הודה זיוה והדרה של יעקב הצדיק.

ויש לדקדק בפסוקים שכאן כתוב ויצא יעקב וגו' ובפרשה הקודמת (תולדות כח) כתוב וילך פדנה ארם וגו' וגם אביו יצחק אמר לו קום לך פדנה ארם וכו' ושם כתוב גם שרביקה אומרת ליעקב "ועתה בני שמע בקולי וקום ברח לך אל לבן וכו' וגם בהפסטה על הפרשה (ויצא) כתוב שם בנבואת הושע, ויברח יעקב שדה ארם, וצ"ע להבין השינוי בפסוקים דלכאורה יש חילוק בין יציאה ובריחה, דבריחה היינו ריצה וגם לשון וילך אין זה ריצה.

והנה חז"ל אמרו וגם מובא להלן ברש"י על הפסוק "וישכב במקום ההוא" לשון מיעוט באותו המקום שכב, אבל י"ד שנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה שהיה עוסק בתורה עכ"ל, ויש לעיין איפה היה גר יצחק בעת שבירך את יעקב, בחברון או בעיר באר שבע, וגם יש לחקור איפה היה בית מדרשם של שם ועבר בחברון או בבאר שבע, והנה המהרש"א במסכת מגילה (דף יז) כתב דבית המדרש של עבר היה ג"כ בבאר שבע והיה מוטמן יעקב בבאר שבע עבר מפני יראת אחיו עד אחר יד שנים והלך משם לחרן ועוד כתב שהיה בבאר שבע ג' [בתי] מדרשות של "שם" ושל עבר ושל יצחק ע"ש.

ולפי זה היה גר יצחק בבאר שבע ושם היה טמון יעקב בבתי מדרשם של שם ועבר, וזה מש"כ ויצא יעקב מבאר שבע, שזה הכוונה שיצא מבית מדרשם של שם ועבר והלך משם לחרן, וגם בבעל הטורים כתב כן שנטמן בבאר שבע ונטמן גם בבית מדרשם של שם וגם אצל עבר.

ולפי זה יובן מש"כ ויצא יעקב ולא כתב ויברח יעקב כי כתוב בשו"ע שאין לרוץ מבית המדרש אלא וילך לאט, שלא יראה כאילו זה טירחא להיות בבית המדרש וכן גם כתוב וילך חרנה ולא כתוב ויברח שהיא הכוונה בריצה שאין לברוח גם מארץ ישראל לחו"ל וכמו שמבית הכנסת (כפי שכתב בגמ' ברכות ו') ורק אח"כ שיצא מגבול ארץ ישראל אז "ויברח יעקב וגו'" ועל זה אמרה לו רביקה ברח לך לאחי וגו'.

ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בת לבן אחי אמו ואת צאן לבן אחי אמו ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר וישק את צאן לבן אחי אמו (כט, י)

בס' 'יוחי יוסף' מהגה"ק מפאפא זי"ע מביא דלכאורה צ"ב מאי קמ"ל הכתוב בזה שראה את צאן לבן, דבשלמא שראה את רחל הכוונה הוא שע"י שראה זיווגו שמח לבבו ויגל כבודו וקבל כח לגלול האבן מעל פי הבאר, אבל מה ענין השמחה שראה צאנון של לבן?, ויש לפרש ע"פ מה שידוע מספרים הק' דבאלו הצאן היו מגולגלים נשמותיהם של צדיקים.

וכמו שמספרים עובדא שהרה"ק מאפסא זי"ע שר פעם ניגון ואמר שזהו 'ניגון של יעקב אבינו', וסיפר דבגלגול הראשון היה הוא א' מצאנו של יעקב אבינו וזוכר בעת שהיה יעקב אבינו רועה את צאן לבן אירע פ"א שכבש אחת ברחה מהעדר ורץ אחריה עד שהגיעה לנהר ושתתה ממנה, והבין יעקב שהיתה צמאה, וחכה עליה עד שגמרה לשתות, ובתוך כדי כך שר לעצמו הניגון הלז, והוא עדיין זוכרה ומקובל בידו מאז.

ולפי"ז י"ל דכשראה יעקב צאן לבן ראה הנשמות הקדושות הגנוזים בהם ע"כ נתמלא שמחה נגדם ומיד גלל את האבן.

מסופר על הגה"ק רבי אברהם דוד מבוטשאטש בעל מח"ס 'דעת קדושים' שהיה עורך שולחן הטהור כל שב"ק בסעודה שלישית נמשך שעות ארוכות וכך מספר נכדו בקונט' תולדות חייו שבסוף הספר שזקנו הרה"ק היה יושב מאוחר מאד ומאריך בדברי תורה בקבלה ודרוש משך שש שעות בערך, עד כדי כך שבימות הקיץ היה מצווה לסגור את התריסים כי בחוץ התחיל כבר להאיר השחר ועל שולחן הטהור עדיין היו שרים ומזמרים 'שבת היום לד', אחרי הזמירות של הסעודה שלישית לפני שהתחיל בד"ת היה שר איזה שיר 'דבקות' הידוע לבני משפחתו עפ"י מסורה וקבלה, שיר בלי מלים רק בדביקות רבה ובהתפשטות הגשמיות, והיה נוהג להמשיך בניגון זה לפעמים אפילו למעלה מחצי שעה וכשגמר את הניגון היה מתחיל בד"ת. לימים הקרה הד' לאחד מחסידי מבוטשאטש ששישה לרגל מסחרו ברוסיה וכאשר הגיעו הימים הנוראים נסע לרבינו הק' לריז'ין זי"ע וב'יום הקדוש' כאשר ישב רבינו הריז'ינער ומתייחד עם בוראו. פתאום שמע החסיד הזה איך שרבינו שר לעצמו את הניגון הנ"ל, החסיד נתפעל והתפלא פליאה גדולה ויצא מכליו כי רצה לדעת איך הגיע הניגון הזה מבוטשאטש לריז'ין? ואיך זה שהרה"ק מריז'ין ישיר אותו ביום הקדוש בדביקות ובנעימה קדושה?, למחרת היום הרהיב החסיד לשאול מרבינו הריז'ינער לפרש הדבר ועצם רבינו זי"ע את עיניו ואמר: 'נו א חידוש מיט דעם ניגון האט דאך יעקב אבינו געפאשעט די שעפעלעך' [מה אתה מתפלא הלוא עם הניגון הזה היה יעקב אבינו רועה את צאנו בשדה?!] מן כשהחסיד חזר לבוטשאטש סיפר להרה"ק את דברי רבינו מרדכי זי"ע נשתנו פני הצדיק והתחיל לנענע בראשו ואמר: נו, א חידוש מ'הייסט רבי ישראל, נשמת יעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמאה, [וכי יש פלא בדבר הלוא שמו רבי ישראל וכו']

מרכז "אמונת חיים" קראלי

פרנס השבת

ידידינו עוז איש חי ורב פעלים העומד לימינינו
לע"צ

הר"ר אסתר בת הר"ר נחמן ז"ל
גלב"ע י כסלו תשנ"ו

ביאורי חיים

הרה"ג ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א
מו"צ בקהילתנו הק' ומח"ס גם אני אודך

בכיה על מתנות

בפרשתנו כתוב, וישק יעקב וגו', ויברך. (בראשית כ"ט, י"א)
ופרש"י ז"ל: ויברך, וכו', דבר אחר, לפי שבא בידים ריקניות,
אמר, אליעזר עבד אבי אבא, היו בידיו נזמים וצמידים ומגדנות,
ואני אין בידו כלום, לפי שרדף אליפז בן עשיו במצות אביו
אחריו להורגו, והשיגו, ולפי שגדל אליפז בחיקו של יצחק, משך
ידו, אמר לו מה אעשה לצווי של אבא, אמר לו יעקב טול מה
שבידי, והעני חשוב כמת. עכ"ל.

קשה לי מדוע בכה יעקב אבינו על שלא הביא מתנות, ?
(א) בספר "כרם טוביה" (עמוד קל"ג) כתב, שמתנות שמביא
החתן, נחשבות כחלק ממצוות נישואין, וכמבואר בפסחים
(מט.) ועל כן בכה, על שלא יכול לקיים מצווה זו. יעו"ש.
(ב) בספר "אודה את השם" (עמוד ט') כתב, שיעקב אבינו בכה
מדוע אינו יכול לעשות השתדלות בזיווגו כדרך שעשה אליעזר
עבד אברהם, שהביא מתנות לרבקה, ובכי זה היה לא בכי של
חולשה, אלא תפילה על זיווגו, שה' יעזרו. יעו"ש.
(ג) בספר "גם ברוך יהיה". הביא תירוצים הנ"ל והוסיף עוד
לתרץ, שיעקב בכה לא על עצמו, אלא על אשתו, כיצד כלה
צריכה להיכנס בעוני ובדוחק, ללא כל מתנות לחופתה, והבכי
לא היה על עצמו, אלא מדאגתו וצערו על הזולת.
(ד) לענ"ד י"ל בס"ד שיעקב אבינו הלך עתה לחפש זיווגו,
ולבנות ביתו על דרך התורה והמצוות ועשיית חסד, ורצה
להראות דבר הראשון מעשה חסד, שמביא מתנות, וזה אחד
מיסודי הבית שיעשו חסד עם הזולת, ולכן בכה שלא היה בידו
להראות ענין חשוב זה של עשיית חסד.
(ה) עוד י"ל בס"ד שיעקב אבינו לא רצה ליהנות מלבן הרשע
שיתן לו אוכל ושתייה ולינה בחינם, ורצה שיהיה לו כסף לשלם
לו על זה, ולכן בכה שבא בידים ריקניות, ויצטרך להגיע לידו
מתנת בשר ודם.

חיבור חיים

**וישמע את דברי בני לבן... וירא יעקב את פני לבן והנה
אינו עמו כתמול שלשום (לא, א-ב)**
למה יעקב כ"כ נבהל שפניו של לבן אינם כתמול שלשום? יעקב
אבינו הרי כבר התמודד מסתמא עם כל מיני רמאויות ותככים
קשים, מה קרה עכשיו? אלא, יעקב טען ללבן טענה כזו: אתה
רמאי? אין בעיה, גם אני יודע להיות רמאי, אחיו אני ברמאות,
שנינו נשב מול השולחן וננהל מלחמה שקטה, אתה תעקוץ
אותי ואני אחזיר לך בחזרה, אבל שישאר בינינו, זה קודים
ושפה שרק אנחנו מבינים אותה.
לפתע "וישמע יעקב את דברי בני לבן", יום אחד רואה יעקב
שהבנים של לבן פתאום נכנסו לסיפור... עד כאן!!! זה כבר לא
בא בחשבון! ברגע שאתה מתחיל לשתף את הבנים שלך, זה
עניין של ימים עד שהבנים שלי גם נכנסים לתמונה... זהו!!!
אצלי זה גבול אדום!!! אני לא מעוניין ללמד את הבנים שלי
תככים ורמאויות שאני נאלץ לעשות כדי לשרוד מולך... כל זמן
שזה נשאר ביני לביןך... אני נאלץ לדבר איתך בשפה שרק
אתה מבין... אבל אם הילדים שלי יאלצו להיות מעורבים בכל
הקומבינות שאני נאלץ לעשות בשביל להסתדר איתך... זה לא
בשביל החינוך שלי!!!! מחר אנחנו בורחים מפה...
(אז נדברו)

פניני חיים

יוצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה.

'שבע' רומז לקדושה, ע"ד אז"ל 'כל השביעין חביבין וכו' (עי'
ילקו"ש שמות אות ער), 'יוצא יעקב' כשיהודי יוצא ח"ו מהקדושה,
עצתו היא 'וילך חרנה' רומז לתורה ע"ד 'אין לך בן חורין אלא מי
שעוסק בתורה', והמאור שבה מחזירו למוטב.

(ישועות משה)

קום נא שבה ואכלה מצידי (כז, יט)

ועשיו אמר יקום אבי ולא אמר נא בלשון תחנוני, כי היה חושב
שמגיע לו מן הדין ואין צריך להתחנן, אך יעקב דרכן של צדיקים
אפי' מה שבא להם מן הדין אינו מבקשים אלא מתנם חנם
כפירש"י פ' ואתחנן, ע"כ אמר קום נא לשון בקשה.

(חתם סופר)

ואנכי לא ידעתי (כח ז)

לעיל על הפסוק וישכב במקום ההוא מפרש רש"י באותו מקום
שכב, אבל י"ד שנים ששימש בבית עבר לא שכב בלילה שהיה
עוסק בתורה, וכאשר יעקב אבינו ראה עכשיו בשנתו מלאכי
אלוקים עולים ויורדים, התפלא ואמר אכן יש ה' במקום הזה, האם
גם ע"י שנה אפשר לעבוד את ה' ולהיות קשור אליו, ואנכי לא
ידעתי זאת כל י"ד שנים ששימשי בבית עבר.

(אוהב ישראל)

סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה (כח, יב)

'סולם' – בגימטריא ממון, 'מוצב ארצה' – הוא דבר ארצי, אבל
'ראשו מגיע השמימה', ומאד יש ליזהר בזה כי 'מלאכי אלוקים
עולים' עם זה לשמים אבל ח"ו גם 'יורדים' לשאול תחתית.

(מגלה עמוקות)

ויבא גם אל רחל ויאבה גם את רחל מלאה. (כט, ל)

יבואר כי עיקר היותו של יעקב בבית לבן היה מחמת רחל כידוע
אפס ע"י רחל שבעבורה היה בבית לבן גרם שתהיה גם לאה
לאשתו ונמצא רחל היא הגורמת שלאה גם כן היתה לאשתו
ובאהבתו את רחל אבה אותה בעצמה ועוד אהבה יתירה שהיא
הגורמת לו שצדקת כלאה תהיה גם כן לאשתו. זהו שאמר ויאבה
גם את רחל פירוש ועוד אהבה היה אבה אותה לרחל מלאה
פירוש על ידי לאה שהיתה אשתו ורחל שהיא הגורמת ניתוסף
ביעקב אבינו עוד אהבה לרחל והבן:

(קדושת לוי)

ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה. (לא, א)

מקשין היתכן שנכתב בתורה דברי שקר שאמרו בני לבן,
דהלא באמת היה הכבוד של יעקב מהשי"ת ולא מלבן. ונראה על
פי מה שפירש אא"ז מן הקדוש מראפשיץ ז"ע הפסוק אשרי
האיש אשר לא הלך בעצת רשעים וגו' כי אם בתורת ד' חפצו,
ואמר שהגם שדרך רשעים הוא רע מאד, עכ"ז יש ללמוד גם
מדרכיהם להתאמץ בעבודת השי"ת, דכשם שהרשעים לא ינוחו
ולא ישקוטו כדי להשיג תאוותם, כן האדם צריך להתלהב בכל
כחותיו לעבודתו ית' וללמוד תורה בכל חפצו וחשקו, וזה שאמרו
בני לבן, ומאשר לאבינו עשה את כל הכבוד הזה, שיעקב למד
ולקח עצה לעשות רצון קונו בשקידה ובכל כחו ואונו, כשם שלבן
עושה חטאיו בהתאמצות ובמיעוט שינה. ודבריהם כנים היו, כי
אמנם למד יעקב מלבן דבר זה.

(עטרת ישועה)

את עניי ואת יגיעי כפי ראה אלקים ויוכח אמש (לא, מב)

ימחז הכתוב על עת הגאולה שאז יוכיח הקב"ה למקטרגים את כל
התלאות שעברו על בני ישראל בעת גלותם, ועל כן אין שום טענה
כלל כנגד בני ישראל. ולזה אמר את עניי ואת יגיעי כפי שעוברים
על בני ישראל ראה אלקים בכל משך הגלות, ובבוא עת הגאולה
יוכח לכל המקטרגים והמסטינים את מה שעבר על בני ישראל
אמש בעת חשכת הגלות הדומה ללילה, ובזה יסתום את פיהם
מלקטרג.

(חוקי חיים)

המשך דברי אלוקים חיים מעמ' א'

וכל זה אם נגיד שיצחק היה גר גם כן בבאר שבע, אבל ברבינו בחיי כתוב שיצחק היה גר בחברון, ומשם יצא יעקב וילך לחרן, ובהליכתו נכנס לבית מדרשם של שם ועבר, ויתכן לומר שהיה בית מדרשם בבאר שבע וכמו שכתוב במהרש"א, אבל לא יתכן לפי זה מה שכתוב בפרשתינו ויצא יעקב מבאר שבע ואם כן בפשטות נראה ששם ששם היה גם בית מדרשם של שם ועבר, וכמו שכתב המהרש"א ויתרץ לנו מה שהקשינו, למה כתוב ויצא וכן"ל, וגם יתורץ למה כתוב וילך לחרן שזה לכאורה גם כן לא מרמז לבריחה, כי היה בארץ ישראל ואין לברוח בריצה כמו מביהמ"ד (וכנ"ל) ורק אח"כ ברח לחרן במרוצה, גם מפניו פחדיו של עשיו כי אליפז רץ אחריו ולקח מה שיש לו והניחו לברוח, ויתכן שיעקב פחד שאליפז יכול לחזור ולהרגו במצוות אביו עשיו, ולכן רץ במרוצה. ולכן כתוב בנביא ויברח יעקב שדה ארם.

ועוד יש לומר על השינוי לשון "בריחה" והליכה ולשון יציאה באופן אחר כי רבקה שהכירה את בנה עשיו שמתנכל להרוג את יעקב לכן אמרה ליעקב שמע בקולי וקום ברח לך אל לבן אחי חרנה (לעיל כז מג) ואילו יצחק אבינו שאהב את עשיו כי צייד בפיו (לעיל כה, כח) לצוד ולרמות את אביו יצחק בפיו, כסבור אביו שהוא מדקדק במצוות, לכן לא חשד שעשיו ירצה להרוג את יעקב אחיו, ולכן אמר יצחק ליעקב "קום לך פדנה ארם וקח לך משם אשה", וגם יעקב לא חשד בעשיו שרוצה הוא להורגו, ועשה כמצוות אביו. "וישלח יצחק את יעקב וילך פדנה ארם" דהיינו שיעקב הלך ולא ברח בריצה, אבל אח"כ שראה שאליפז השיגו, ואמר לו שעשיו ציווהו להרגו, ואז הכיר בצדקת דברי רבקה אמו ושאחיו עשיו אכן רוצה להרגו, שאמרה לו שעשיו אחיך מתנחם להורגך, ולכן מכאן ואילך פעל יעקב, כפי שאמרה לו אמו, "ברח לך", והתחיל לברוח בריצה, ומשום כך כתוב בתחילה "ויצא יעקב מבאר שבע, דהיינו בהליכה בנחת ולא בריצה, ורק אחר כך התחיל לברוח אחרי שאליפז השיגו וכמו שכתוב בנביא הושע וכן"ל ויברח יעקב שדה ארם.

ויתכן גם לומר שיצחק היה גר בחברון, וכמו שכתב ברבינו בחיי ושם קיבל יעקב הברכות, ומש"כ בפרשה הקודמת (תולדות) וילך יעקב וגו', זה הכוונה שהלך מחברון על מנת ללכת לחרן, אבל באמצע הדרך נכנס לבית מדרשם של שם ועבר שהיתה בבאר שבע ואח"כ י"ד שנים שהיה שם יצא ללכת לחרן, וזה מה שכתב כאן בפרשה שלנו, "ויצא יעקב מבאר שבע" כלומר מבית מדרשם של שם ועבר שהיו בבאר שבע, על מנת ללכת לחרן ולזה כתוב "ויצא יעקב וכו'", כי יציאה מבית המדרש צריך להיות בנחת וכן"ל.

ולעצם הענין שיעקב נתעב אצל שם ועבר י"ד שנים, לכאורה איך עשה יעקב כן לשנות מצוותו של אביו ואמו ללכת לחרן, והוא הלך לבית המדרש. והנה בספר רבינו בחיי כתב בזה"ל: שצוה עליו אביו בצאתו קום לך פדנה ארם וקח לך משם אשה, והוא (כלומר יעקב) הבין באותו ציווי שתחת לשון אשה, עומד ענין נסתר והוא שהתורה נמשלה לאשה, ועליה הזכיר שלמה המלך עליו השלום בפניני המשלי "אשת חיל מי ימצא" ואמר "אשת חיל עטרת בעלה" ודרשו חז"ל אל תקרי מורשה אלא מאורשה, ועל כן השתדל בנסתר תחילה והלך לשמש בבית עבר י"ד שנה עכ"ל, כלומר שיעקב הבין מקודם את הנסתר שהאשה מרומז לתורה תחילה, ורק אחר כך הבין את הנגלה שאשה הכוונה

לאשה גשמית, והלך לחרן, ונשא אשה והוליד בנים גשמיים לעשות רצון אביו ואמו לקיים מצוה ה' בפריה ורביה. ובאופן אחר יש לומר שיעקב הבין שללכת לרשע כמו לבן צריכין לעשות הכנה דרבה, כי פחד לנפשו איך יוכל להמלט. מתחת יד לבן הרשע, ולכן הקדים את הלימוד של תורה ולקיים מה שאמרו חז"ל, לעולם ילמד אדם תורה ואח"כ ישא אשה, ולכן הי"ד שנים הם כנגד הי"ד שנים שעבד אצל לבן בעבור שיוכל להינשא לרחל ולא על זה לא נענש, וכמו שאמרו חז"ל במסכת מגילה, כי זה גם כן נקרא ציווי של אביו ואמו, כי אין לו יכולת ליקח אשה מבלי לימוד של תורה י"ד שנים, שלא יהיה נשפע ח"ו מרשעת לבן, ולזה אמר יעקב עם לבן גרתי ולא למדתי ממעשיו הרעים, כי הקדים את לימוד התורה של י"ד שנים.

ובדרך צחות אמרו שבאמת יעקב חשב ללכת תיכף ומיד לחרן לקחת לו אשה, אלא מכיון שיש מצוה ללמוד תורה אף בדרך, וכדכתיב ובלכתך בדרך, למד בדרכו לחרן בדיבור ובמחשבה ובאמצע ההליכה נסתפק בסוגיה הצריכה עיון וחשב בדעתו להיכנס לבית המדרש ולפתוח ספר ולראות בפנים באותיות מחכימות, וימשיך לדרכו לחרן, אבל מכיון שנכנס לבית המדרש של שם ועבר נתעמק בדברי תורה ושכח מכל העולם כולו, והיה לו התענוג האמיתי והטוב ושכח מכל הצרות של עשיו ושכח שיש לבן בעולם ולא זכר רק את התורה הק' ועמליה והגה בה יומם ולילה, ובאהבתו ישגה תמיד, במשך של י"ד שנים, ורק אז נזכר שיש לו ציוו של אביו ואמו ללכת לחרן ולקחת אשה משם.

ועוד יש לומר בדרך אפשר על פי דברי קודשו של הבעש"ט הק' על מאמר חז"ל שדרשו על הפסוק שאמר דוד המלך בתהילים (קי) חשבתי דרכי ואשיבה אל עדותיך, שבכל יום ויום השכים דוד ואמר אילך למקום פלוני ופלוני, אבל רגלי מוליכות אותי לבית המדרש, ופירש הבעש"ט זי"ע על פי מה שכתבו 'בתחבולות עשה מלחמה' (משלי), שיש לעשות מלחמת היצר ע"י תחבולות שלא יוכל היצר לבלבלו מכוונותיו הקדושים, ולכן כאשר קם דוד המלך לעבודת השם, היה היצר מבקש תחבולות לבטלו, וכמו שאמרו חז"ל מחשבה מועלת אפילו לדברי תורה, וע"ש ברש"י שכתב שהכוונה שאם אדם חושב לקום במוקדם לעבודת השם ועושה חשבונות רבים, איך יקום ובאיזה שעה וכדומה, אז היצר הרע יכול למנועו ולבטלו מהמחשבה הטובה, ולכן צריכים לעשות הכל בתחבולות וכולי האי ואולי יועיל בעזרת השם,

ולכן התחכם דוד המלך ע"ה ואמר בקומו ממטתו אלך למקום פלוני לעסוק בעסקי העולם בצרכי הגוף, ואז היצר מניח אותו לעשות זאת, ונותן לו ללכת, ולכן אמר דוד המלך שרגליו מוליכות אותו לבית המדרש לתורה ולתפילה ולכן יצחק ורבקה פיחדו מעשיו שיהרוג את יעקב, והם ידעו שעיקר ההמלטה וההצלה יכול להיות בבית המדרש ביושבו על התורה ועל העבודה והוא ההמלטה הכי גדולה מעשיו שילך יעקב לביהמ"ד של שם ועבר, ותורה מגנא ומצלא וגם חז"ל הק' אמרו אם פגע בך מנוול זה (היצר הרע) משכהו לביהמ"ד ואם אבן הוא, הוא נימוח ואם פטיש הוא יתפוצץ וגם עשיו לא יכנס לשם לבקשו כי כתוב במדרש שבית הכנסת הוא גן עדן לצדיקים וגיהנום לרשעים, ולכן עשיו לא יכנס לשם כי גם עשיו מפחד מגיהנום, ואביו יצחק בירכו ליעקב ואמר הקול קול יעקב והידים ידי עשיו, ואמרו חז"ל

ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו" (כח, יא)

"וישם מראשותיו – עשן כמין מרזב סביב לראשו, שירא מפני חיות רעות" (רש"י). רבות עמדו המפרשים על ההבנה בדברי חז"ל אלו: מדוע הניח יעקב אבנים רק סביב ראשו, הרי אם ירא הוא מחיות רעות עליו למצוא מקום מסתור לכל גופו.

הגיעה העת שעליה הוסכם בעת שנסגר השידוך, חותנו של משולם האבך בישר לו שתמה התקופה שבה הוא סמוך על שולחנו יחד עם בני ביתו, מעתה עליו להיות לאיש ולדאוג לפרנסת ביתו בכוחות עצמו. משולם שחסיד היה, לא רצה לעשות מאומה על דעת עצמו, לכן ניגש אל הרה"ק רבי יחזקאל מקאזמיר וביקש את עצתו: במה לעסוק ובאיזה אופן לעסוק. כמו כן ציפה שהרבי יברכו בהצלחה בכל מעשיו ידיו. "האם ראית פעם ציפור ביער?" הפתיע אותו הרבי בשאלה שלא ממין העניין. משולם הנהן בראשו. כילד ראה פעמים רבות ציפורים בטבע והתבונן במעשיהן. "מה קורה כאשר הציפור נקלעת בטעות לתוך ביצה טובענית, היא מנסה להיחלץ ממנה?" שאל הרבי.

משולם הסביר לרבו שהציפור משקשקת בכנפיה בעוז ובכוח, על ידי כוח הכנפיים היא מצליחה לנתק את רגליה הדקות מן הבוץ ולנסוק שוב אל על. "ואם בעת הנפילה, המשיך הרבי להתעניין, "כנפיה

מתלכלכות אף הן בטיט ובבוץ והן כבדות מן הטיט עד שאין הציפור יכולה לחבוט בהן, מה מעשיה אז?" הציפור מניעה את גופה אנה ואנה בכוח, הסביר משולם, "מנסה לזחול על גחונה ומסתייעת בתנועות הגוף כולו כדי להיחלץ מן הטיט". דעת הרבי עדיין לא נחה: "האם קורה מצב שכל גופה של הציפור נתון ברפש והיא לא יכולה אפילו לזחול?" משולם הנהן לאישור. גם כזאת כבר ראה. הוא לא חיכה שהרבי ישאל שוב וענה מיד: "היא מרימה את ראשה אל על, מותירה את ראשה ופיה מחוץ לרפש".

הרה"ק מקאזמיר תהה ושאל את משולם האם הוא יכול לשער מדוע נוהגת כן הציפור. "היא קוראת בפיה לבעלי כנף אחרים, שיבואו לסייע לה להיחלץ ממצוקתה". נטל הקאזמיר את ידו של משולם בידו והמתיק באוזניו סוד: "החיים מחוץ לבית המדרש מכילים ביצות טובעניות ורפש. הרבה רפש. הטוב ביותר הוא לא להתקרב לרפש, כמובן. אולם אם יהודי התלכלך בטעות, עליו לנסות להיחלץ מיד. וגם כאשר הגוף מלוכלך כולו – חשוב לשמור מכל משמר שהראש יישאר בחוץ. שהפה יוכל לצעוק..."

נינו של הרה"ק מקאזמיר, בעל ה'ישא ברכה' ממודז'ץ, מבאר לפי מעשה זה שאירע עם זקנו, את מעשיו של יעקב אבינו כלקח עבור צאצאיו לכל הדורות: יעקב הולך לישון לראשונה לאחר שיצא מבית המדרש. הוא ירא מ'חיות רעות' רוחניות, לכן הוא עושה פעולה שתשמור את ראשו. אם הראש יהיה בסדר – לגוף כולו יש תקווה. אם חלילה הראש ייפגע רוחנית – מצבו של הגוף כבר לא משנה. התורה והתפילה של יהודי, לצד טהרת מחשבותיו והגיונו, הם ערובת ההצלחה שלו בכל מצב ובכל אופן, גם כאשר ה'גוף' נמצא לעיתים במצב לא טוב מבחינה רוחנית, יש לעשות מאמצים עילאיים שה'ראש' יישאר בחוץ, לזעוק לעזרה באמצעות לימוד תורה ותפילה ולזכות לסייעתא דשמיא. (במחשבה תחילה)

שאם קולו של יעקב מצפצף בבתי הכנסיות אז אין לידיים של עשיו כוח ושלטה, ולכן שם לא פוחד יעקב מעשיו, כי שם יש קולו של יעקב, אבל יצחק ורביקה וגם יעקב פחדו שעשיו כלל לא יתן לו להיכנס לביהמ"ד ובכך יוכל לשלוט עליו ולהורגו ח"ו, ולכן הלך בתחבולה עם עשיו, ואמר ליעקב שהוא ילך לבית לבן לקחת אשה והוא דבר גשמי, ועשיו לא ימנע זאת ממנו וגם שהולך לבית לבן הרשע, חשב עשיו שיעקב יתקלקל שם ואז יוכל לשלוט עליו שלא יהיה שם קולו של יעקב מצפצף בבתי כנסיות. וגם בפסוק כתוב וישמע עשיו כי הלך יעקב פדנה ארם, ועשיו לא מונעו מזה כי חשב ששם הרשע לבן יטפל בו יותר ממה שהוא רוצה לעשות.

ובהגדה של פסח אנו אומרים שביקש לבן לעקור את הכל כלומר את כל כלל ישראל, ולכן מכיון שיצא השמועה, שיעקב הולך ללבן, אז היה יכול יעקב להכנס לבית המדרש של שם ועבר ואז אפילו שיוודע מזה לעשיו, לא יעז להיכנס ששם זה גיהנום בשבילו, וגם ששם קולו של יעקב מצפצף בתורה ובתפילה, ואז אין כוח בידו של עשיו להרע ליעקב.

ורק אח"כ שלמד שם י"ד שנים הלך לקחת אשה ולקיים מצוות אביו ואמו כפשוטו שיש אשה בנסתר וזה שקיים עד עתה, וכמ"ש הרבינו בחיי הנ"ל, וכעת יקיים מצוות ה' כפשוטו, לישא אשה ולהוליד בנים לעבודת ה', ולזה ניחא לשון הפסוק ויצא יעקב מבאר שבע, שזה הביהמ"ד שהיה שם בבאר שבע של שם ועבר, ולכן יצא בנחת, אבל משם כתוב וילך חרנה שזה כמו שכתוב בנביא (הושע) ויברח יעקב שדה ארם שזה היה בעל כרחך, שיותר נוח היה לו ליעקב בלומדו תורה בביהמ"ד שזה הגן עדן עלי אדמות לצדיקים וליראי השם וכנ"ל, ובכן לא הגיע עשיו שם לבקשו ולהורגו ח"ו מכיון שזה הגיהנום לרשע כמותו, וזה גם כן מה שאמר דוד המלך בתהילים (כז) אחת שאלתי מאת ה' שבת בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו.

ומכיון שהזכרנו הפסוק שאמר יצחק בברכתו את יעקב "הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו" והבאנו את דרשת חז"ל שאם קולו של יעקב מצפצף אז אין ידיו של עשיו שולטות, ולכאורה לא משמע כן מפשטות הפסוק אלא אדרבה משמע שאף אם הקול קול יעקב מ"מ אפשר שיהיה ידיים של עשיו. אבל אם נתבונן בפסוק שכתוב "הקל" קול יעקב ובקריאה אנו אומרים "קול" עם ו', ולכן שניהם אמת אם קולו של יעקב רפוי וחלש וכמו שכתוב לי ו' שזה הכוונה הק"ל קולו של יעקב כלומר שזה חלש, ולכן ייתכן שהידיים של עשיו יכולות לשלוט ח"ו אבל אם הוא "הקול" (עם ו') שקולו של יעקב מצפצף (שזה לשון המדרש) אז אין הידיים של עשיו שולטות.

וזה שכתוב בתהילים (ק"ז) ב' פעמים כתוב ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יצילים וכתוב ב' פעמים ויצעקו אל ה' בצר להם ממצוקותיהם יושיעם, כלומר שיש חילוק בין צעקה שהוא בקול גדול ואז יצילים, לגמרי, אבל אם רק ויצעקו בקול חלש אז רק יושיעם ולא כתוב יצילים.

וכן מצינו בעניית אמינים ואמן יהא שמיא רבא, שיש לאומרם בקול גדול ורם, וכמ"ש בשו"ע (או"ח סימן נ"ז סעיף א') שיש לענות אותו בקול רם שע"י זה מתעורר הכוונה וע"י קול זה מתבטלים גזירות קשות (מ"ב)

וזה היה מעיקרי דרכי הבעש"ט הק' ותלמידיו ז"ע בכל דור ודור, להתפלל בקול רם וגם בלימוד התורה בכוח וביגיעה והתלהבות הן ביגיעות פנימיות והן ביגיעות חיצוניות.

לקחי חיים

בוקר וערב שקלנו את עצמנו במשקל רוחני איני יכול לראות אנשים שכל בוקר וערב שוקלים את גופם במשקל גשמי.

מדוע האדמו"ר רבי יואל מסאטמאר זצ"ל בכה

מסופר שהאדמו"ר מרן רבי יואל מסאטמאר זצ"ל נשאל פעם על ידי בדחן בחתונה אם יורשה לו לחקות אותו בפני הציבור כדי לשמח חתן וכלה, האדמו"ר השיב בחיוב, והאיש עלה על הבמה והחל לחקות את תפילותיו ואת דרשותיו וכו', לפתע הבחין הבדחן שהאדמו"ר יושב ובוכה, מיד ירד מהבמה וחש לעבר האדמו"ר ושאלו יסלח לי רבנו הלא קיבלתי רשות?! חלילה השיב הרבי, אל לך לחשוש פן פגעת בי לא זו סיבת בכייתי. מאוחר יותר התברר שכאשר ראה הרבי כיצד הלה מחקה את תנועותיו בעת התפילה ועבודת ה' שאל את עצמו אולי גם אני מחקה את עצמי ואיני עובד את ה' באמת מתוך תחושת התחדשות פנימית, על זה בכה הרבי.

יש מעשה משעשע על הרע שבהרגל, שני עובדי גננות לא חכמים גדולים עבדו ברחוב העיר, ואחד מהם חופר בור ובא השני אחריו ומכסהו, וכך לכל אורך הרחוב חזרה על עצמה התופעה המוזרה. ניגש אליהם אחד מהעוברים ושבים ושאל אותם לפרש התופעה? והם ענו לו: שהם עובדים בשתילת צמחים ברחובות של העיר, והם בדרך כלל שלשה אנשים, אחד חופר בור והשני אחריו שם את השתיל ובא השלישי אחריו ומכסה, והיום השני ששם את השתילים לא הגיע והם רק הראשון שחופר והשלישי שמכסה!!!! הם פשוט התרגלו ומכח ההרגל המשיכו הלאה!!

מאת: הרב בנימין בירנצוויג - דרשו

לעילוי נשמת אבי מורי הרב משה חיים בן הרב אברהם יונה הכ"מ

רבוזי חיים

אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי (כח יב)

רמז נפלא מצא כאן קדוש ישראל רבי שמשון מאוסטרופולי זיע"א הי"ד: בפסוק "אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי",

המילה "אכן" היא ראשי תיבות א'ריה כ'רוב נ'שר – "ידעתי שהם חקוקים במרכבה", אומר יעקב, "אבל ואנכ"י" – ראשי תיבות א'ריה כ'רוב נ'שר י'עקב – "לא ידעתי", כלומר לא ידעתי שאני עצמי חקוק במרכבה!

ויאמר להן רואה אני את פני אביכן כי איננו אלי כתמל שלשם (לא, ה)

פשט נפלא מתבאר בפסוק זה, ממעשה שהתרחש עם מרן המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין זצוק"ל על אדמת אמריקה.

מעשה זה סיפר הגאון ר' שבתאי פרנקל זצ"ל, שזכה להיות יחד עם המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין זצ"ל שהגיע עם ישיבת מיר לאמריקה משנחאי שבמיר, המשגיח ר' יחזקאל היה באמריקה תקופה מאד קצרה ורצה מיד לעזוב לארץ ישראל, וניסה ר' שבתאי פרנקל להניאו מכך שיסאר באמריקה וינסה להקים ולקוממם את עולם התורה ששם.

ור' יחזקאל זצ"ל התנגד מאד, ואמר לו על כך ווארט נפלא על סיבת הדבר: שכתוב בפרשת ויצא – שאמר יעקב לרחל ולאה "שהנה פני אביכם לא כתמול שלשום", ושאל ר' יחזקאל זצ"ל, וכי מה שייך להגיד על שיכור שפניו לא כתמול, וכי אתמול או שלשום הוא היה פחות שיכור?

אלא הכונה שיעקב כשבא לבית לבן הרגיש גועל בנפשו, כאשר שיא הקדושה בעולם 'יעקב אבינו' נכנס למקום הטומאה של ע"ז, הרגישה נפשו בגועל עצום, והרגיש שלא יכול להישאר שם, והנה עבר יום יומים, ופתאום הנפש כבר התרגלה וכו', אמר יעקב "והנה פני אביכם אינו כתמול שלשום" והכונה שאצלי זה כבר לא נורא כמו היום הראשון, פניו כבר לא כאלו נוראות, זה כבר חמור מאד! כי זה מראה שהתרגלתי לטומאה במקצת, ואם אשאר במשך הימים כבר לא הרגיש כלל בניגוד הטומאה לקדושה רח"ל.

אמר ר' יחזקאל זצ"ל, אני כשבאתי לאמריקה הרגשתי בתחילה ממש גועל נפש! הרגשתי שאיני יכול להשאר כאן ואפילו יום אחד, והנה חלפו כמה ימים ואני מרגיש שזה כבר לא כ"כ נורא, זו הסיבה שאני רוצה לברוח כמה שיותר מהר אם אני כבר לא נגעל כ"כ מהחומריות של אמריקה אז הפשט שאני מתחיל להתרגל לזה! וזה נורא!

ושאלו ר' שבתאי פרנקל: ולמה אמריקה כ"כ גורמת לרב גועל בנפשו? וענה ר' יחזקאל זצ"ל: כשאני באתי לאמריקה, ראיתי שמנהג האנשים כאן כשהם קמים בבוקר וכשהם הולכים לישון בלילה, הם שוקלים את עצמם ועושים חשבון לראות האם עלו בקילו או ירדו, איזה לחץ.. אם המשקל לא מראה על ירידה רצויה אז רצים מיד לחדר כושר ועושים עוד סיבוב... וככה כל החיים מסביב המשקל..... ואנחנו בליטא באוירת הישיבות הקדושות, למדנו שכל יום בבוקר ובלילה לומדים חובת הלבבות ועושים חשבון נפש האם קיימנו המצוות כתיקונם או לא. אנו כל

הילולא דצדיקא

הרה"ק רבי אברהם דב מאוריטש זי"ע א בעל הבת עין נלב"ע יב כסלו

קשה היה על אנשי העיר להפרד ממנו, כי אהוב היה רבינו על כל בני העיר. נוסף על זה כירסמה בלבם הדאגה, אחרי שמורם ואלופם שהיה להם לאב ולמדריך עוזב אותם, למי מהגדולים יפנו, ומי יהיה להבא מורם ומדריכם. רבינו הרגיע אותם, ונתן להם עצה נאמנה שעל ידה יוכלו להיות מקושרים אתו גם ממרחקים.

טרם נסיעתו לארץ ישראל, ביקר אצל הרה"ק רבי אהרן זי"ע מזיטאמיר, שהיה אז מוטל על ערש דוי. אמר לו רבי אהרן: "היות שבדעתכם לנסוע לארץ הקדושה, ומימי ארץ ישראל רפואה הם, לכן יקח נא מעט מים לתוך פיו, ודינם יהא כדיון מימי ארץ ישראל. אחר כך יפלטם לתוך כוס, ואני אשתה מזה המים, ויהיה לי בעזהשי"ת רפואה. רבינו נענה לבקשתו, ורבי אהרן נתרפא. רבינו הפליא זאת מאד כי לא גילה עדיין מחשבתו שרוצה לנסוע לארץ ישראל לשום איש, ורבי אהרן הרגיש זאת. (אוצר ישראל ערך רבינו אות ה) על סיפור זה העיר הרה"ק רבי מרדכי חיים מסלונים זי"ע, דברים אלו מופיעים בספר רבינו (פר ושלח) בשם הרמב"ן: כיון שהחזיק [יעקב אבינו] בדרך ללכת לארץ ישראל, הוה כמו שכבר הגיע לארץ ישראל, לכן באו לו מלאכי ארץ ישראל ללוותו בדרך. (זכרונם לברכה) בעת שנפרד מהרה"ק ר מרדכי מטשערנאביל זי"ע, ביקש רבינו ממנו שמירה לדרך. הרה"ק

מטשערנאביל הבטיחו שישלח לו ע"י שליח את השמירה לאודיסה. כשהגיע לאודיסה החל לחפש את השליח, אולם לדאבונו לא מצא את מבוקשו, הוא המתין כשבועיים, וכשראה שעוד מעט האניה תפליג למחוז חפצה, נאלץ לוותר על השמירה ועלה לאוניה. באוניה פגש בעני מוזר שחזותו העידה עליו שכן טובים הוא. רבינו רצה ליתן לו נדבה הגונה, אולם הלז השתמט ממנו בתואנה, שהוא רוצה נדבה יותר חשובה. במשך כל הימים שנסעו יחד ניצל רבינו כל אמתלאות בכדי להעניק לו נדבה, אך מאמציו עלו בתוהו. כשהגיעה האוניה לארץ ישראל, וכל הנוסעים עלו ליבשה, גילה עצמו העני לרבינו, מי הוא באמרו: "אני הוא השמירה שהמגיד שלח אותי למענכם לשמרכם על הים". (צורר החיים ערך רבינו)

עוד מסופר על נסיעתו: באותן הימים היתה אורכת נסיעה קשה ומיגעת זו כמה חדשים. ברם לרבינו קפצה לו הדרך, והגיע למחוז חפצו בט"ז יום. רב החובל בהתרגשותו קפץ ונשבע: "רק בזכות הצדיק הזה קפצה לנו הדרך, אחרי שמימי לא קרה לי נסיעה קצרה כזו".

סמוך לנסיעתו לארץ ישראל ביקר אצל רבינו שד"ר מצפת. אחרי שבפרק ההוא כבר נגמלה בקרב רבינו ההחלטה לנסוע לארץ ישראל, רצה להתוודע מאת השד"ר פרטים אודות הארץ הנכספה. והשד"ר תיאר לפניו בצבעים ורודים את גודל ערכה של ארץ ישראל. כשסיים הפציר בו רבינו, שיתאר לו עוד אודות שבח ארץ ישראל. התלהב השד"ר ברוב התרגשות ואמר: "רבי וואס זאל איך אייך זאגען, רבי! אפילו די שטיינער זענען דיאמאנטען". רבינו נפעם לשמוע את התיאור הזה, ונבהל ונשתומם על דבר המחזה המרהיב עין שמתגלה לכל באי

רבינו אברהם דב נולד בין השנים תק"כ - תקכ"ה בחמעלניק, לאביו הגה"ק רבי דוד אוערבאך זצ"ל, אב"ד ומגיד מישרים בעיר חמעלניק (פולין).

כשהגיע לפרקו נשא את בתו של הגה"ק רבי נתן נטע זצ"ל רב בק"ק אווריטש.

בבית חותנו נתקשר אל הרה"ק המאור עינים מטשערנאביל, אליו היה דבוק בכל נימי נפשו, ומביאו כמה פעמים בספרו, וכשמזכיר בספרו 'המגיד' הכוונה להמאור עינים. אחרי פטירתו המשיך לנסוע אל בנו הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל זי"ע. גם נסע אל הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע ושאר צדיקים.

על כס הרבנות

אחרי פטירת אביו רבי דוד זצ"ל, מילא רבינו את מקומו כאב"ד בחמעלניק, אולם שהה שם רק תקופה קצרה, עד שנת פטירת חותנו בשנת תקמ"ה, אז ירש רבינו את מקומו ברבנות אווריטש, והוא עודו צעיר לימים, כבן עשרים שנה. נוסף על אווריטש היתה מצודתו פרוסה גם בקהילות נארינסק, נאראדיטץ, וסלאוויעזשנע.

רבינו נכנס אל תפקידו במלא כחו, ושמו החל להתפרסם כאיש ח"י ורב פעלים, הגודר גדר ועומד בפרץ. הרבה תקנות תיקן להצבת מוסדי הדת והאמונה. עינו היתה פקוחה על דרכי העיר ומוסדותיה, הרבה חיילים לתורה, והקים תלמידים האמונים עלי תורה וחסידות.

בשנת תקפ"ה - ו בערך נתמנה רבינו כראב"ד דעיד זיטאמיר. גם שם המשיך במפעלו הקדוש, לשזר חוט השני של תורה וחסידות עפ"י דרכו, דרך הקודש של רבו הקדוש בעל המאור עינים זי"ע, ולעשות נפשות לה' ולתורת החסידות.

עלייתו לארץ ישראל

עוד מימי נעוריו בער בלבו הטהור תשוקה לארץ חמדה - שנחמדו לה אבות העולם (שמו"ר לב ב). חיבתו לארץ ישראל בא לידי ביטוי כמה פעמים בספרו: בפרשת לך כותב: "לארץ ישראל שיש בו קדושה יותר מקדושת בית הכנסת, שהמתפלל בבית הכנסת צריך לכוון לבו נגד ארץ ישראל". עוד כותב (פר' בהר): "כשאדם אוכל מפירות ארץ ישראל, שהם ז' המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל, ואוכל אותם בקדושת הגוף, מעורר שבעה מדות עליונות, ונקשר ונדבק לבחינת קדושה וכו'".

באהבתו הנכספת לארץ ישראל ענד אותה כעטרה לראש ספרו בכללה עם שם הספר, כאשר כה דבריו: "קראתי שם הספר 'בת עין', מפני שהכנסתי בהכתבים קדושת ארץ ישראל אשר עיני ה' אלוהיך בה תמיד". לאור כל הנ"ל לא לפלא היה, שבעת הדפסת הספר הראשונה הזהיר הרה"ק מרוז'ין זי"ע את המדפיסים לבל יעיזו להדפיס הספר המקודש, המלא על גדותיו בעיני קדושת ארץ ישראל - בחו"ל, רק להדפיס הספר המקודש בארץ ישראל.

תמיד השתוקק לקבוע משכנו בארץ הקודש, אך סיבות שונות מנעוהו להוציא לפועל משאת נפשו. אמנם בשנת תק"ץ לערך הוציא את מחשבתו אל הפועל, ונסע לארץ ישראל להשתקע שם.

הארץ. הוא החל אז לספור את הימים לקראת היום המאושר בו יזכה לראות את התגלות הזאת בעיניו. לימים כאשר זכה רבינו לחונן את עפר ארץ הקודש, פגש פעם את השד"ר הנ"ל. רבינו שמח לקראתו והחל להחליף אתו רשמים אודות השיחה הנ"ל. בתוך השיחים העיז פניו השד"ר ושאל את רבינו: "נו האב איך אייך גוט גיראטען?" ענה לו רבינו: "הן אמת ונכון, כל מה שאמרת, אולם מה שאמרת, שגם האבנים הם 'אבנים טובות', לדאבוני עוד לא זכיתי לראות זאת, כי אני רואה אותם אבנים פשוטים כשאר האבנים שבחו"ל". השד"ר ענה לו בתקיפות: "כשזוכים יכולים לראות גם את זאת".

רבינו כשמוע זאת, הזדעזע מאוד וחלשה דעתו. מיד הסתגר בביתו לתקופה ממושכת מבלי להניח לשום איש להיכנס אליו. המקורבים שלא ידעו פשר הדבר תמחו מאוד על זה, אך לא העיזו לשאול אותו לפשר דבר. אחרי תקופה יצא לפתע מפתח ביתו בפנים צוהלות, וצוה למקורביו לערוך סעודה. בעת הסעודה, אחרי שהבחינו ששמחת רבינו עוברת על כל גדוניה, לא יכלו עוד להתאפק והפצירו בהרה"ח ר' פישעל בערנשטיין זצ"ל, אם יכול לברר את תעלומה. ר' פישעל הסכים, ושאל את רבינו לפשר מעשיו. אז סיפר לו רבינו על השיג והשיח שהיה לו עם השד"ר בחו"ל ובארץ ישראל, והטעים לו, "אחרי ששמעתי מהשד"ר דברים נועזים כאלו שלא שמעתי מעולם, הבנתי לא לחנם נאמרו הדברים, בטח הוא שליח מן השמים שנשלח להוכיח לי, שאזכך יותר את נפשי. לכן הסתגרתי בבדידות תקופה ממושכת, בהקדישי את כל הימים והלילות לתשובה ותפלה, עד שנזדכך מאוד עיני והשגתי את המדרגה הנפלאה שעל אודותיה דיבר השד"ר הנ"ל. ואמת ונכון הדבר האבנים הם אבנים טובות, ולכן לסיבת ההשגה הנפלאה הזאת עשיתי סעודת מצוה, ונתתי לבורא ב"ה הודאה על חלקי". (קודש הילולים ח"ב)

ארץ ישראל

בהגיעו לארץ ישראל קבע רבינו את משכנו בעיר המקובלים צפת. שם יסד בית מדרש שנתהווה למרכז לחסידי העיר. מיד יצאו שמו לתהילה כאיש המורם מעם ונהפך לתל תלפיות לישוב החסידי בצפת. ביתו נהפך לבית ועד לחכמים חכמי ורבני צפת. אף נתגלו בו כוחות כבירים להנהגת ונהגת העיר, ונהפך עד מהרה כאחד מראשי המדברים, הוא כבש לבבות על ידי נמוסיו האציליים ודאגתו לזולת, התחבב על כל השדרות ועל כל העדות. חיבה יתירה שררה בינו ובין הגאון ר' ישראל משקלוב זצ"ל רב ומנהיג העדה האשכנזית, יחד עמדו על המצפה ויפקחו על סדרי העיר ונהגתה.

פרק מיוחד לעצמו, קובעת עובדת מסירתו הנפשית להטבת המעמד הגשמי בעיר. מיד כשקבע משכנו בעיר קיבל תחת ידיו הנאמנות את הנהגת כולל החסידים. וכה כתב הגאון ר' ישעי' הלוי הורביץ זצ"ל בספרו עדן ציון (דף ג ערך רבינו): "הרה"צ הנ"ז בישיבתו בקביעות בעיה"ק צפת היה בה הרוח החיים, והיה לכל אחבני" דשם לישועה ונחמה לחייהם הקשים, שסבלו הרבה מחולאים רעים, ומפחד הערבים הרוצחים, ונוסף עליהם גם דוחק וקושי הפרנסה, שהיו עינם ולבם רק על מתנת אחבני" שבחו"ל, שהיו שולחים להם את נדבת לבם ע"י שד"ר מיוחד שנחית מהכא להתם, כי לא הי' אז שום בתי דואר וכו', וכמה פעמים היה מתעכב ע"י איזה סיבה שסבלו ע"י חרפת רעב ר"ל. ובהופיע עליהם האור הזה כי טוב הצדיק הנ"ז ז"ל, היו מתחממים באורו בעונג רוחני ונפשי".

פעם בעת שהשתטח רבינו על קברי צדיקים בבית החיים בצפת, העיז אחד המלווים, ואמר בביטול: "מי יודע אם באמת נטמן הצדיק פה". ענה רבינו ואמר: "דבר שהוא מסור ומקובל אצל הרבה יהודים, ואין מאמינים בזה, הרי זה אפיקורסות". (אור הגליל)

מסופר: בעיה"ק טבריא תובב"א, התגורר יהודי אחד שבכל ראש חודש הלך לעיה"ק צפת תובב"א לאכול סעודת ראש חודש אצל רבינו. כשנסתלק היהודי אמר: "שרוצה גם עכשיו

בעולם העליון ללכת להבת עין, כי הלך אליו בכל ראש חודש". ופסקו בשמים שמוכרחים ליתן לו רשות ללכת, וכשהגיע לרבינו, אמר לו: "שישאר כאן", ואכן נשאר אצלו. (אוצר ישראל ערך רבינו אות יב)

ותרעש הארץ

ביום כ"ד טבת שנת תקצ"ז, עת שהיה הרעש ורעידת אדמה בעיה"ק צפת, עמד אז רבינו והמתפללים בבית מדרשו בין תפילות מנחה למערב, והאנשים שהיו שם רצו לברוח מן המקום כי חששו שמא יפול הבנין. אך רבינו צוה להם שכולם יתקרבו אליו, ואף הזהיר שאף אחד לא יצא מביהמ"ד החוצה. ואז השתטח על הרצפה בקול בוכים, ואכן החלק הריק של הביהמ"ד נהרס ונחרב, ואף הכתלים נפלו ונחרבו. אולם החלק שעמד בו רבינו מסובב על כל המתפללים לא קרה מאומה ויהי לנס. ולזכר הנס קבעו בביהמ"ד מצבת אבן שבה נחקק והוא עומדת וקיימת עד עצם היום הזה: "מה נורא המקום הזה בית מדרש ר' אברהם דוב האדמו"ר מאברטיץ זצ"ל, שחזה הרעש הגדול על צפת תובב"א בתקצ"ז, ובזכותו הגדולה ניצל חצי ביהמ"ד מחורבן, והאדמו"ר ותלמידיו שרדו בחיים".

רבינו שניצל אז ממות בטוח, התגלה אז כמנהיג בעל שיעור קומה, תיכף קם והכריז: "לא עת בכות וספוד, יש להחיש עזרה לנצרכים, להציל מה שבידי אדם להציל", ואזר חילים כגבור לישע עמו, הוא והגר"י משקלוב עשו למעלה מיכולתם לרפא את הפצועים ולהציל את הניתן להציל.

אח"כ שאלו תלמידיו: מדוע השתטח על הרצפה. ענה רבינו: "כי ראיתי שהאבנים אינם נופלים מלמעלה למטה כדרכם, אלא הם נופלים מקיר לקיר. הבנתי שאין זה רעידת אדמה פשוטה, אלא הס"א לוחם בנו. בעת כזאת אין תועלת לערוך מלחמה נגד. לכן השטחתי על הרצפה, כי ענוה והכנעה הוא הדרך לבטל את הס"א".

ספרו הקדוש בת עין

רבינו השאיר אחריו ברכה ספרו המפורסם בת עין על התורה ומועדים, שנרשמו ע"י תלמידיו מדרשותיו אשר דרש לפני קהל עדתו מדי שבת בשבתו. עוד בחו"ל החל תלמידו הרה"ח ר' משולם זוסמאן מזיטאמיר זצ"ל לרשום אותם, ורבינו היה מגיה אותם. אחרי כן בארץ ישראל המשיך בעבודת הקודש הרה"ח השד"ר ר' ישראל מפאלטישן זצ"ל מצפת. הספר מיוסד על יסוד ספר רבו המאור עינים על התורה, שיסודתו בהררי קודש שיטת החסידות של רבינו הבעש"ט ז"ע.

הספר נתקבל בהערצה גלויה ע"י צדיקי הדור, וביחוד ע"י ידידו הרה"ק רבי מרדכי מטשערנאביל ז"ע, שגזר אומר למהר להביאו לבית הדפוס כי ברכה בו.

פטירתו

בשנת תר"א פרץ מגיפה בעיר צפת והפילה חללים רבים. רבינו הרועה הנאמן קיבל על עצמו להיפטר מן העולם כדי להציל את יושבי העיר. רבינו נפל למשכב, וביום י"ב כסלו תר"א עלה בסערה השמימה. לפני פטירתו אמר: "כי הוא הקרבן האחרון ממגיפת הדבר ואחריו לא תהא עוד מגיפה בעיר זו".

רבינו לא השאיר אחריו זרע של קיימא, אבל הוריש לנו את מורשתו הרוחניות, ספרו הקדוש 'בת עין'.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל אמן

מקורות: תולדותיו בספרו בת עין

קול קראלי

עדכונים ♦ שיחות ודרשות ♦ סיפורים ♦ ניגונים
במוצש"ק: מלוה מלכה עם מרן רבינו שליט"א

074-7962278 אידיש

03-7236730 עברית

שמעו ותחי נפשכם

בדרכי משה

תורה ציוה לנו משה

לרגל יומא דהילולא
של ידיד בית חיינו שעמד לימינינו
מורינא הגה"צ משה וובר זצ"ל
דומ"צ בעלזא ומרבני בני ברק

נעימות חיים

אונאה עד שנות

סיפר הרה"ק המקור ברוך זי"ע בשם הרה"ק מהרי"ד מבעלזא זי"ע. שהרה"ק הצמח צדק מליובאוויטש זי"ע כתב מכתב לרבינו, [הרה"ק ר' אהרן מטשערנאביל זי"ע בו שאל אותו דעת תורה, אחרי שבימיהם היתה מחלה שהתפשטה רח"ל, והוא רצה לדעת האם יגזרו שלא להתענות השנה ביום הכפורים.

בראש המכתב כתב הצמח צדק על רבנו את התאר 'שר התורה', והיתה כוונתו בזה שיש לו דעה בשמים ממעל. כששמעו חסידי ליובאוויטש שרבים הקדוש מכנה את רבנו בתאר נשגב זה, נסעו אליו ובקשוהו שיאמר להם דברי תורה. אך הוא דחה אותם באמרו שעדין לא למד היום בספר הקדוש מאור עינים, לכן אינו יכול כעת להגיד דברי תורה.

כשבאו אליו אחר כך, פתח ואמר להם, איתא בגמרא בבא מציעא (מט, ב) אונאה עד שנות, דהינו שבמידה הששית שהיא מידת יסוד צדיק, יכול האדם להונות את עצמו ואת אחרים שהוא צדיק גמור, כאלו הוא כבר אוחז במדרגות אלו. אולם יש עצה אחת שלא יבוא לרמות את עצמו שהוא צדיק, על ידי הכנעה ושפלות ברך, שיהיה בחינת 'ונפשי כעפר לכל תהיה', והלא קיימא לן, 'אין אונאה בקרקעות' (קדושין מב, ב).

(מנורת אהרן)

לדייק ולהיזהר שלא יעבור יום ומקצת מהלילה בלי לימוד גמרא והלכה פסוקה לקיים למען תלמד ליראה את ד', ובעיקר להיות בקי בהלכות הנוהגות בכל עת ובכל זמן, לדעת מה הם המצוות שדורש ד' מאתנו, ובאיזה אופן ציונו לקיימם, ולהתבונן בכל עניניו אם אין זה מתנגד ח"ו לפסקי השולחן ערוך.

כן כדי מאד לעבור לכל הפחות על ספר קצור שולחן ערוך, שכולל כמעט כל המצוות שנדרש מאתנו לקיימם, ושם תמצאו עיקרן של הלכות הצריכין לכל אחד לדעת, גם בהלכות ברכות המרובין, ובהלכות שבת, ובהלכות כל מועד ומועד בזמניהם, וגם ע"י לימודו בקיצור שולחן ערוך יודעים עכ"פ להתעורר לשאול ולברר איך להתנהג בענינים האלו הלכה למעשה.

והנה שולחן ערוך אורח חיים מתחיל – שלא להתבייש בדבר שנוגע לקיום מצות ד' – וזה כולל ג"כ שלא להתבייש לשאול ממורה הוראה כל ספק שיש לו באיזה הלכה או באיזה הנהגה למעשה.

נא לקרות בכל יום עכ"פ כמה שורות באיזה ספר מוסר, ולעבור עכ"פ כסדרן על ספר אורחות צדיקים, אשר כידוע שאמר כ"ק מהרי"ד שזה הספר צריכין "אויסן ווענדיג צו קענען", כי בלי זה הלוא האדם שקוע בעומק הטעות, כשאינו מסתכל וקורא כל יום עכ"פ קצת בספרי מוסר, חושב על עצמו שהוא שלם בשלימות, ואינו צריך שום תיקון ושיפור בקיום מצוותיו שיהיו כראוי, ובשיפור מדותיו בהתנהגותו עם בני אדם.

אני מבקש שכל אחד יחזור "על פה על איזה פרקים משניות (או עמוד גמ')", שיהא שגור בפיו, שיוכל לחזור בעל פה גם כשהולך ברחוב או נוסע ברכב, כדי שתוכלו לקיים מצוה (שהיא ג"כ שמירה בכל ענינים) "ודברת במ בלכתך בדרך". (קטע מתוך הצוואה)

מרכז "אמונת חיים" קראלי

נציב השבת

ידידינו עוז העומד לימינינו
הר"ר ישכר בעריש קליינמן הי"ד
להולדת הבן
יה"ר שירווה רוב נחת ותענוג מכל יוצ"ח

מאות כבר נושעו! ומה איתך?
רוצים גם ישועה? יש לכם שמחה, אזכרה וכו'
תרמו! וקחו חלק בהפצת המעיינות של
מרכז "אמונת חיים" קראלי
כתובת לתרומות תגובות ולקבלת הגליון
רח' הרב אבוחצירא 12 אשדוד
טל. 055-6798152 או 08-8659931
באימייל: 8659931@gmail.com

מרכז "אמונת חיים" קראלי

ברכת מזל טוב

קדם ידידינו עוז מרביץ תורה לעדרים
הרה"ג יחיאל מיכל פונפנדר שליט"א
נכד מורינא הגה"צ משה וובר זצ"ל
לנישואי הבת עב"ג בעשטומ"צ
יה"ר שירווה רוב נחת ותענוג מכל יוצ"ח

לעילוי נשמת

הרה"ח אברהם מרדכי מנדלזון זצ"ל
בהגה"ח מנחם מנדל זצ"ל אב"ד קוממיות
נלב"ע ח כסלו ה'תשפ"ד
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק

הרה"ק אהרן זצ"ל
בן המגיד הרה"ק מרדכי זי"ע
מטשערנאביל
נלב"ע ח כסלו תרל"ב
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק אדונינו מורינא ורבינו

הגה"ק יצחק צבי משה זצ"ל
ברא כרעא דאבוא
אדמו"ר אביגדור מוזס זצ"ל
מקראלי
נלב"ע ד' טבת ה'תשע"ט
זכותו יגן עלינו ועכ"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לזכר עולם יהיה צדיק

הרה"ק אברהם דב"ר דוד זצ"ל
ב' הבת עין מאוריטש זי"ע
נלב"ע י"ב בכסלו ה'תר"א
ת. נ. צ. ב. ה.

לעילוי נשמת

הגה"צ משה וועבר זצוק"ל
בהרה"צ מרדכי זצ"ל
נלב"ע יב כסלו ה'תשפ"א
ת. נ. צ. ב. ה.